

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1921 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om åvägabringande av en författning rörande val av ombud för svenska folket vid nationernas förbunds delegerademöten.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Rogberg, greve Spens, J. T. Larsson, J. E. Berglund, Boman*, P. A. Hansson, Engberg*, Hederstierna, Strid*, Svensson* i Betingetorp, Löfgren* i Stockholm och Johanson i Hallagården.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 88, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Lindhagen* hemställt, »att riksdagen ville besluta eller hos regeringen begära skyndsamt förslag till en av regering och riksdag antagen författning om val genom de vid riksdagsmannaval röstberättigade till ombud jämte suppleanter, som skola föra svenska folkets talan vid nationernas förbunds delegerademöten».

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sin ifrågavarande hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt den för nationernas förbund antagna förbundsakten bestå förbundets organ av en församling (delegeradeförsamlingen) samt ett råd, med biträde av ett permanent sekretariat (art. 2). Delegeradeförsamlingen består av ombud för samtliga de stater, som tillhöra förbundet såsom själv-

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 9 saml. 1 avd. 7 häft. (Nr 12.) 1

ständiga medlemmar. Varje stat må i församlingen hava högst tre ombud och äger endast en röst (art. 3).

I den officiella engelska kommentaren till förbundsakten framhålles, att det överlämnas åt de särskilda staterna att avgöra, huru deras delegationer skola vara sammansatta och att alla ledamöterna ej behöva vara talesmän för sina respektive regeringar. I den kungl. propositionen till 1920 års riksdag angående Sveriges anslutning till nationernas förbund (nr 90) framhålles också av föredragande departementschefen, att sistnämnda artikels text ej innebär hinder för att vid sidan av ombud, som regeringarna utse helt och hållet på egen hand, andra ombud av regeringarna tillsättas efter anvisning eller förslag från annat håll, exempelvis av parlamenten.

Det framgår av vad sålunda anförts, att det för varje land blir en inre fråga, huruvida det är lämpligt och med dess konstitutionella förhållanden förenligt att låta andra än regeringarna i detta fall utöva direkt inflytande på ombudens tillsättande, och att sålunda några formella hinder enligt förbundsakten ej synas föreligga för tillämpning av ett förfaringsätt vid ombudens utseende på sätt i ifrågavarande motion föreslagits.

Utskottet kan emellertid ej förorda motionen. Väl finner utskottet det vara av stor vikt, att hos vårt folk en allmän insikt måtte vinnas om den viktiga och betydelsefulla uppgift nationernas förbund har att fylla med avseende å skapandet av en mellanstatlig rättsorganisation för att genom fredliga medel förebygga krig och lösa uppkommande tvister mellan stater och folk samt för att återknyta och utveckla det internationella samarbetet. Och utskottet är ense med motionären därom, att ju mer en dylikt insikt kan vinna utbredning inom folkens stora lager och ju mer folken själva vilja verka för förbundet, desto lättare kommer detta att kunna realisera de höga mål, det för sig uppställt. I den mån den nu föreliggande motionen är ett uttryck för en sådan uppfattning, är den enligt utskottets mening värd allt erkännande.

Det medel motionären anvisat för att främja berörda syften, nämligen att ombuden till delegeradeförsamlingen skola utses genom allmänna val, torde emellertid ej lämpligen böra komma till användning. Utskottet kan ej finna, att i en sådan anordning skulle ligga någon garanti för att de för sin uppgift bäst lämpade representanterna bleve valda. Väljandet av i alla avseenden lämpliga representanter i delegeradeförsamlingen är nämligen ett värv av ytterst grannliga art, för vars rätta handhavande det fordras en ingående kännedom om såväl de spörsmål, som skola vara före-

mål för behandling, som den internationella situationen i allmänhet. Redan av denna anledning finner utskottet den nuvarande ordningen med representanternas utseende av Kungl. Maj:t vara att föredraga, så mycket mera som det är att förutsätta, att under ett demokratiskt statskick sådana representanter skola av Kungl. Maj:t utses, som uppbäras även av folkets förtroende.

Härtill kommer, att då verkställandet av delegeradeförsamlingens beslut beror av förbundsländernas respektive regeringar, dessa uppenbarligen känna sig på ett helt annat sätt bundna av de fattade besluten, då däri deltagit av dem själva utsedda och befullmäktigade ombud, vilka vid fullgörande av sitt uppdrag haft tillfälle handla efter regeringarnas direktiv och i intim samverkan med dessa. Det nuvarande sättet för representanternas utseende förty är jämväl i effektivitetshänseende att föredraga.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 februari 1921.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.
